

హనుమత్ సీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నపరివారసమేత

కార్తక బహుళ షష్ఠి	శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః అఖండ సుందరకాండ పఠనం	06.12.2020 ఆదివారము
----------------------	---	------------------------

గురుర్బ్రహ్మ గురుర్విష్ణుర్గురుర్దేవో మహేశ్వరః ।
గురుస్సాక్షాత్పరం బ్రహ్మ తస్మై శ్రీగురవే నమః ॥
శ్రీవేంకటాచలాధీశం శ్రీయాధ్యాసితవక్షసం ।
శ్రీతచేతనమందారం శ్రీనివాసమహం భజే ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే విరాజమానస్య అఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండ-
నాయకస్య శ్రీపద్మావతీజానేః భగవతః శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః సన్నిధౌ
ధర్మవిగ్రహస్య శ్రీరామచంద్రప్రభోః పాదసేవకస్య హనూమతః ప్రసాదేన
అస్మిన్ భువనే విషూచికా క్రిమిజనితసమస్తదుష్ప్రభావనిర్మూలన ద్వారా,
సర్వేషాం ఆస్తికమహాజనానాం, సర్వవిధ సుస్థిరతా సిద్ధ్యర్థం, విద్యా-విత్త-
వ్యాపార-దేశరక్షణాదిరంగేషు సర్వతోముఖాభివృద్ధి ద్వారా శ్రీరామరాజ్యస్య
పునర్వ్యవస్థాపనార్థం, సద్భావనాం, సత్సంకల్పానాం, సత్కార్యాణాం చ
సర్వతోముఖవిజయసిద్ధ్యర్థం, భారతవర్షస్య అభివృద్ధౌ నిమగ్నానామ్
అధికారిణాం, సైనికానాం, కర్షకవణిగాదీనాం, ఉపాధ్యాయ, వైజ్ఞానిక,
వైద్యాదీనాం చ సర్వేషాం సకుటుంబానాం, ఆయురారోగ్య, ఐశ్వర్య,
సద్బుద్ధీత్యాది సర్వశుభఫలప్రాప్త్యర్థం, శ్రీరామచంద్రరూపాంతరస్య
శ్రీమత్ వేంకటేశ్వరపరబ్రహ్మణః శ్రీమదాంజనేయస్య చ పరిపూర్ణ
అనుగ్రహసిద్ధ్యర్థం, శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణాంతర్గతే సుందరకాండే
పంచవింశతినర్గతః త్రింశత్సర్గాంతశ్లోకపారాయణం, శ్రీధన్వంతరి
మంత్రపారాయణం చ అన్యోన్య సాహాయ్యేన ఆచార్యముఖేన కరిష్యామహే.

శ్రీరామప్రార్థనా -

రామాయ రామభద్రాయ రామచంద్రాయ వేధసే ।
రఘునాథాయ నాథాయ సీతాయాః పతయే నమః ॥ 1 ॥

శ్రీ ఆంజనేయ ప్రార్థనా -

గోష్పదీకృతవారాశిం మశకీకృతరాక్షసం ।
రామాయణమహామాలారత్నం వందేఽనిలాత్మజమ్ ॥ 2 ॥

శ్రీవాల్మీకి ప్రార్థనా -

కూజంతం రామ రామేతి మధురం మధురాక్షరమ్ ।
ఆరుహ్య కవితాశాఖాం వందే వాల్మీకి కోకిలమ్ ॥ 3 ॥

శ్రీహనూమతే నమః

“ సుందరకాండ పఠనం ”

అథార్షే శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికాండే సుందరకాండే

పంచాశతశ్లోకః

1. తథా తాసాం వదన్తీనాం పరుషం దారుణం బహు ।
రాక్షసీనామసామ్యానాం రురోద జనకాత్మజా ॥ 25.1 ॥
2. ఏవముక్తా తు వైదేహీ రాక్షసీభిర్మనస్వినీ ।
ఉవాచ పరమత్రస్తా బాష్పగద్గదయా గిరా ॥ 25.2 ॥
3. న మానుషీ రాక్షసస్య భార్యా భవతుమర్హతి ।
కామం ఖాదత మాం సర్వా న కరిష్యామి వో వచః ॥ 25.3 ॥
4. సా రాక్షసీమధ్యగతా సీతా సురసుతోపమా ।
న శర్మ లేభే దుఃఖార్తా రావణేన చ తర్జితా ॥ 25.4 ॥
5. వేపతే స్మాధికం సీతా విశన్తీవాఙ్గమాత్మనః ।
వనే యూధపరిభ్రష్టా మృగీ కోచైరివార్జితా ॥ 25.5 ॥

6. సా త్వశోకస్య విపులాం శాఖామాలమ్భ్య పుష్పితామ్ ।
చిన్తయామాస శోకేన భర్తారం భగ్గుమానసా ॥ 25.6 ॥

7. సా స్నాపయన్తీ విపులా స్తనా నేత్రజలస్రవైః ।
చిన్తయన్తీ న శోకస్య తదాఽన్తమధిగచ్ఛతి ॥ 25.7 ॥

8. సా వేపమానా పతితా ప్రవాలే కదలీ యథా ।
రాక్షసీనాం భయత్రస్తా వివర్ణవదనాఽభవత్ ॥ 25.8 ॥

9. తస్యాః సా దీర్ఘవిపులా వేపన్త్యా సీతయా తదా ।
దదృశే కమ్పినీ వేణీ వ్యాలీవ పరిసర్పతీ ॥ 25.9 ॥

10. సా నిఃశ్వసన్తీ దుఃఖార్తా శోకోపహతచేతనా ।
ఆర్తా వ్యస్పజదశ్రూణీ మైథిలీ విలలాప హా ॥ 25.10 ॥

11. హా రామేతి చ దుఃఖార్తా హా పునర్లక్ష్యణేతి చ ।
హా శ్వశ్రు మమ కౌసల్యే హా సుమిత్రేతి భామినీ ॥ 25.11 ॥

12. లోకప్రవాదః సత్యోఽయం పణ్డితైః సముదాహృతః ।
అకాలే దుర్లభో మృత్యుః స్త్రీయా వా పురుషస్య వా ॥ 25.12 ॥

13. యత్రాహమేవం క్రూరాభీ రాక్షసీభిరిహార్జితా ।
జీవామి హీనా రామేణ ముహూర్తమపి దుఃఖితా ॥ 25.13 ॥

14. ఏషాఽల్పపుణ్యా కృపణా వినశిష్యామ్యనాథవత్ ।
సముద్రమధ్యే నౌః పూర్ణా వాయువేగైరివాహతా ॥ 25.14 ॥

15. భర్తారం తమపశ్యన్తీ రాక్షసీవశమాగతా ।
సీదామి ఖలు శోకేన కూలం తోయహతం యథా ॥ 25.15 ॥

16. తం పద్మదలపత్రాక్షం సింహవిక్రాంతగామినమ్ ।
ధన్యాః పశ్యన్తి మే నాథం కృతజ్ఞం ప్రియవాదినమ్ ॥ 25.16 ॥
17. సర్వథా తేన హీనాయా రామేణ విదితాత్మనా ।
తీక్ష్ణం విషమివాస్వాద్య దుర్లభం మమ జీవితమ్ ॥ 25.17 ॥
18. కీదృశం తు మయా పాపం పురా జన్మాన్తరే కృతమ్ ।
యేనేదం ప్రాప్యతే దుఃఖం మయా ఘోరం సుదారుణమ్ ॥ 25.18 ॥
19. జీవితం త్యక్తుమిచ్ఛామి శోకేన మహతా వృతా ।
రాక్షసీభిశ్చ రక్ష్యన్త్యా రామో నాసాద్యతే మయా ॥ 25.19 ॥
20. ధిగస్తు ఖలు మానుష్యం ధిగస్తు పరవశ్యతామ్ ।
న శక్యం యత్ పరిత్యక్తుమాత్మచ్ఛన్దేన జీవితమ్ ॥ 25.20 ॥

ఇత్యార్షే శ్రీ రామాయణే ఆదికాండే శ్రీమత్సుందరకాండే

పంచాశతస్సర్గః

అథార్షే శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికాండే సుందరకాండే

షడ్వింశతస్సర్గః

21. ప్రసక్తాశ్రుముఖీత్యేవం బ్రువన్తి జనకాత్మజా ।
అధోముఖముఖీ బాలా విలప్తుముపచక్రమే ॥ 26.1 ॥
22. ఉన్మత్తేవ ప్రమత్తేవ భ్రాన్తచిత్తేవ శోచతీ ।
ఉపావృత్తా కిశోరీవ వివేష్టన్తి మహీతలే ॥ 26.2 ॥
23. రాఘవస్య ప్రమత్తస్య రక్షసా కామరూపిణా ।
రావణేన ప్రమథ్యాహమానీతా క్రోశతీ బలాత్ ॥ 26.3 ॥

24. రాక్షసీవశమాపన్నా భర్త్యమానా సుదారుణమ్ ।
చిన్తయన్తి సుదుఃఖార్తా నాహం జీవితముత్సహే ॥ 26.4 ॥
25. న హి మే జీవితైరర్థో నైవార్థైర్న చ భూషణైః ।
వసన్త్యా రాక్షసీమధ్యే వినా రామం మహారథమ్ ॥ 26.5 ॥
26. అశ్మసారమిదం నూనమథవాఽప్యజరామరమ్ ।
హృదయం మమ యేనేదం న దుఃఖేనావశీర్యతే ॥ 26.6 ॥
27. ధిజ్ఞామనార్యామసతీం యాఽహం తేన వినా కృతా ।
ముహూర్తమపి రక్షామి జీవితం పాపజీవితా ॥ 26.7 ॥
28. కా చ మే జీవితే శ్రద్ధా సుఖే వా తం ప్రియం వినా ।
భర్తారం సాగరాంతాయా వసుధాయాః ప్రియంవదమ్ ॥ 26.8 ॥
29. భిద్యతాం భక్ష్యతాం వాఽపి శరీరం విస్పజామ్యహమ్ ।
న చాప్యహం చిరం దుఃఖం సహేయం ప్రియవర్జితా ॥ 26.9 ॥
30. చరణేనాపి సవ్యేన న స్పృశేయం నిశాచరమ్ ।
రావణం కిం పునరహం కామయేయం విగర్హితమ్ ॥ 26.10 ॥
31. ప్రత్యాఖ్యాతం న జానాతి నాత్మానం నాత్మనః కులమ్ ।
యో నృశంసస్వభావేన మాం ప్రార్థయితుమిచ్ఛతి ॥ 26.11 ॥
32. చిన్నా భిన్నా విభక్తా వా దీప్తేవాగ్నౌ ప్రదీపితా ।
రావణం నోపతిష్ఠేయం కిం ప్రలాపేన వశ్చిరమ్ ॥ 26.12 ॥
33. ఖ్యాతః ప్రాజ్ఞః కృతజ్ఞశ్చ సానుక్రోశశ్చ రాఘవః ।
సద్వృత్తో నిరనుక్రోశః శంకే మద్భాగ్యసంక్షయాత్ ॥ 26.13 ॥

34. రాక్షసానాం సహస్రాణి జనస్థానే చతుర్దశ ।
యేనైకేన నిరస్తాని స మాం కిం నాభిపద్యతే ॥ 26.14 ॥
35. నిరుద్ధా రావణేనాహమల్పవీర్యేణ రక్షసా ।
సమర్థః ఖలు మే భర్తా రావణం హస్తుమాహవే ॥ 26.15 ॥
36. విరాధో దణ్ణకారణ్యే యేన రాక్షసపుంగవః ।
రణే రామేణ నిహతః స మాం కిం నాభిపద్యతే ॥ 26.16 ॥
37. కామం మధ్యే సముద్రస్య లంకేయం దుష్ప్రధర్షణా ।
న తు రాఘవబాణానాం గతి రోధీహ విద్యతే ॥ 26.17 ॥
38. కింతు తత్కారణం యేన రామో దృఢపరాక్రమః ।
రక్షసాఽపహృతాం భార్యామిష్టాం నాభ్యవపద్యతే ॥ 26.18 ॥
39. ఇహస్థాం మాం న జానీతే శంకే లక్ష్మణపూర్వజః ।
జానన్వపి హి తేజస్వీ ధర్షణం మర్షయిష్యతి ॥ 26.19 ॥
40. హృతేతి యోఽధిగత్వా మాం రాఘవాయ నివేదయేత్ ।
గృధ్రరాజోఽపి స రణే రావణేన నిపాతితః ॥ 26.20 ॥
41. కృతం కర్మ మహత్తేన మాం తథాఽభ్యవపద్యతా ।
తిష్ఠతా రావణద్వన్వే వృద్ధేనాపి జటాయుషా ॥ 26.21 ॥
42. యది మామిహ జానీయాద్వర్తమానాం స రాఘవః ।
అద్య బాణైరభిక్రుద్ధః కుర్యాల్లోకమరాక్షసమ్ ॥ 26.22 ॥
43. విధమేచ్ఛ పురీం లంకాం శోషయేచ్ఛ మహోదధిమ్ ।
రావణస్య చ నీచస్య కీర్తిం నామ చ నాశయేత్ ॥ 26.23 ॥

44. తతో నిహతనాథానాం రాక్షసీనాం గృహే గృహే ।
యథాఽహమేవం రుదతీ తథా భూయో న సంశయః ॥ 26.24 ॥
45. అన్విష్య రక్షసాం లంకాం కుర్యాద్ రామః సలక్ష్మణః ।
న హి తాభ్యాం రిపుర్దృష్టో ముహూర్తమపి జీవతి ॥ 26.25 ॥
46. చితాధూమాకులపథా గృధ్రమణ్డలసంకులా ।
అచిరేణ తు లంకేయం శ్మశానసదృశీ భవేత్ ॥ 26.26 ॥
47. అచిరేణైవ కాలేన ప్రాప్స్యామ్యేవ మనోరథమ్ ।
దుష్ప్రస్థానోఽయమాఖ్యాతి సర్వేషాం వో విపర్యయమ్ ॥ 26.27 ॥
48. యాదృశానీహ దృశ్యన్తే లంకాయామశుభాని వై ।
అచిరేణ తు కాలేన భవిష్యతి హతప్రభా ॥ 26.28 ॥
49. నూనం లంకా హతే పాపే రావణే రాక్షసాధమే ।
శోషం యాస్యతి దుర్ధర్షా ప్రమదా విధవా యథా ॥ 26.29 ॥
50. పుణ్యోత్సవసముత్థా చ నష్టభర్త్రీ సరాక్షసీ ।
భవిష్యతి పురీ లంకా నష్టభర్త్రీ యథాఽఙ్గనా ॥ 26.30 ॥
51. నూనం రాక్షసకన్యానాం రుదన్తీనాం గృహే గృహే ।
శ్రోష్యామి నచిరాదేవ దుఃఖార్తానామిహ ధ్వనిమ్ ॥ 26.31 ॥
52. సాన్ధికారా హతద్యోతా హతరాక్షసపుంగవా ।
భవిష్యతి పురీ లంకా నిర్లగ్నా రామసాయకైః ॥ 26.32 ॥
53. యది నామ స శూరో మాం రామో రక్షాన్తలోచనః ।
జానీయాద్ వర్తమానాం హి రావణస్య నివేశనే ॥ 26.33 ॥

54. అనేన తు సృశంసేన రావణేనాధమేన మే ।
సమయో యస్తు నిర్దిష్టస్తస్య కాలోఽయమాగతః ॥ 26.34 ॥
55. అకార్యం యే న జానన్తి నైర్ఋతాః పాపకారిణాః ।
అధర్మాత్తు మహెలాత్పాతో భవిష్యతి హి సాస్రప్తమ్ ॥ 26.35 ॥
56. నైతే ధర్మం విజానన్తి రాక్షసాః పిశితాశనాః ।
ధ్రువం మాం ప్రాతరాశార్థే రాక్షసః కల్పయిష్యతి ॥ 26.36 ॥
57. సాఽహం కథం కరిష్యామి తం వినా ప్రియదర్శనమ్ ।
రామం రక్షాన్తనయనమపశ్యన్తి సుదుఃఖితా ॥ 26.37 ॥
58. యది కశ్చిత్ ప్రదాతా మే విషస్యాద్య భవేదిహ ।
క్షిప్రం వైవస్వతం దేవం పశ్యేయం పతినా వినా ॥ 26.38 ॥
59. నాజానాజ్ఞీవతీం రామః స మాం లక్ష్మణపూర్వజః ।
జానన్తా తౌ న కుర్యాతాం నోర్వ్యాం హి మమ మార్గణమ్ ॥ 26.39 ॥
60. నూనం మమైవ శోకేన స వీరో లక్ష్మణాగ్రజః ।
దేవలోకమితోయాతస్త్వక్యా దేహం మహీతలే ॥ 26.40 ॥
61. ధన్యా దేవాః సగన్ధర్వాః సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః ।
మమ పశ్యన్తి యే నాథం రామం రాజీవలోచనమ్ ॥ 26.41 ॥
62. అథవా న హి తస్యార్థో ధర్మకామస్య ధీమతః ।
మయా రామస్య రాజర్షేర్భార్యయా పరమాత్మనః ॥ 26.42 ॥
63. దృశ్యమానే భవేత్ ప్రీతిః సాహృదం నాస్త్వపశ్యతః ।
నాశయన్తి కృతఘ్నాస్తు న రామో నాశయిష్యతి ॥ 26.43 ॥

64. కిన్ను మే న గుణాః కేచిత్ కిం వా భాగ్యక్షయో మమ ।
యాఽహం సీదామి రామేణ హీనా ముఖ్యేన భామినీ ॥ 26.44 ॥
65. శ్రేయో మే జీవితాన్మర్తం విహీనాయా మహాత్మనః ।
రామాదక్లిష్టచారిత్రాచ్ఛరాచ్ఛత్రునిబర్హణాత్ ॥ 26.45 ॥
66. అథవా న్యస్తశస్త్రా తౌ వనే మూలఫలాశినౌ ।
భ్రాతరో హి నరశ్రేష్ఠౌ సంవృత్తౌ వనగోచరౌ ॥ 26.46 ॥
67. అథవా రాక్షసేన్ద్రేణ రావణేన దురాత్మనా ।
చద్మనా సాదితౌ శూరో భ్రాతరో రామలక్ష్మణౌ ॥ 26.47 ॥
68. సాఽహమేవం గతే కాలే మర్తమిచ్ఛామి సర్వథా ।
న చ మే విహితో మృత్యురస్మిన్ దుఃఖేఽపి వర్తతి ॥ 26.48 ॥
69. ధన్యాః ఖలు మహాత్మానో మునయస్త్వక్తకిల్బిషాః ।
జితాత్మానో మహాభాగా యేషాం న స్తః ప్రియాప్రియే ॥ 26.49 ॥
70. ప్రియాన్న సంభవేద్దుఃఖమప్రియాదధికం భయమ్ ।
తాభ్యాం హి యే వియుజ్యన్తే నమస్తేషాం మహాత్మనామ్ ॥ 26.50 ॥
71. సాఽహం త్యక్తా ప్రియేణేహ రామేణ విదితాత్మనా ।
ప్రాణాంస్త్వఙ్శ్యామి పాపస్య రావణస్య గతా వశమ్ ॥ 26.51 ॥
- ఇత్యార్షే శ్రీ రామాయణే అదికావ్యే శ్రీమత్సుందరకాణ్డే**
షడ్వింశత్యధ్యాయః

అథార్షే శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికాండే నుందరకాండే

సప్తవింశస్సర్గః

72. ఇత్యుక్తాః సీతయా ఘోరా రాక్షస్యః క్రోధమూర్చితాః ।
కాశ్చిజ్జగుస్తదాఖ్యాతుం రావణస్య తరస్వినః ॥ 27.1 ॥
73. తతః సీతాముపాగమ్య రాక్షసోః ఘోరదర్శనాః ।
పునః పరుషమేకార్థమనర్థార్థమథాబ్రువన్ ॥ 27.2 ॥
74. అద్యేదానీం తవానార్యే సీతే పాపవినిశ్చయే ।
రాక్షసోః భక్షయిష్యన్తి మాంసమేతద్యథాసుఖమ్ ॥ 27.3 ॥
75. సీతాం తాభిరనార్యాభిర్బ్రష్ట్యా సన్తర్జితాం తదా ।
రాక్షసీ త్రిజటా వృద్ధా శయానా వాక్యమబ్రవీత్ ॥ 27.4 ॥
76. ఆత్మానం ఖాదతానార్యా న సీతాం భక్షయిష్యథ ।
జనకస్య సుతామిష్టాం స్నుషాం దశరథస్య చ ॥ 27.5 ॥
77. స్వప్నో హ్యద్య మయా దృష్టో దారుణో రోమహర్షణః ।
రాక్షసానామభావాయ భర్తురస్యా భవాయ చ ॥ 27.6 ॥
78. ఏవముక్తాస్త్రిజటయా రాక్షస్యః క్రోధమూర్చితాః ।
సర్వా ఏవాబ్రువన్ భీతాస్త్రిజటాం తామిదం వచః ॥ 27.7 ॥
79. కథయస్వ త్వయా దృష్టః స్వప్నోఽయం కీదృశో నిశి ।
తాసాం శ్రుత్వా తు వచనం రాక్షసీనాం ముఖాచ్ఛ్చ్యుతమ్ ।
ఉవాచ వచనం కాలే త్రిజటా స్వప్నసంశ్రితమ్ ॥ 27.8 ॥
80. గజదన్తమయీం దివ్యాం శిబికామన్తరిక్షగామ్ ॥ 27.9 ॥

81. యుక్తాం హంససహస్రేణ స్వయమాస్థాయ రాఘవః ।
శుక్లమాల్యామ్బురధరో లక్ష్మణేన సహాగతః ॥ 27.10 ॥
82. స్వప్నే చాద్య మయా దృష్టా సీతా శుక్లామ్బురావృతా ।
సాగరేణ పరిక్షిప్తం శ్వేతం పర్వతమాస్థితా ॥ 27.11 ॥
83. రామేణ సజ్గతా సీతా భాస్కరేణ ప్రభా యథా ।
రాఘవశ్చ మయా దృష్టశ్చతుర్దన్తం మహాగజమ్ ।
ఆరూఢః శైలసజ్కాశం చచార సహలక్ష్మణః ॥ 27.12 ॥
84. తతస్త్రి నరశార్దూలా దీప్యమానా స్వతేజసా ।
శుక్లమాల్యామ్బురధరౌ జానకీం పర్యుపస్థితౌ ॥ 27.13 ॥
85. తతస్తస్య నగస్యాగ్రే హ్యకాశస్థస్య దన్తినః ।
భర్తా పరిగృహీతస్య జానకీ స్కన్ధమాశ్రితా ॥ 27.14 ॥
86. భర్తురజ్కాత్ సముత్పత్య తతః కమలలోచనా ।
చన్ద్రసూర్యౌ మయా దృష్టౌ పాణినా పరిమార్జితీ ॥ 27.15 ॥
87. తతస్తాభ్యాం కుమారాభ్యామాస్థితః స గజోత్తమః ।
సీతయా చ విశాలాక్ష్యా లంకాయా ఉపరి స్థితః ॥ 27.16 ॥
88. పాణ్డ్యురర్షభయుక్తేన రథేనాష్టయుజా స్వయమ్ ।
ఇహేలాపయాతః కాకుత్స్థః సీతయా సహ భార్యయా ॥ 27.17 ॥
89. లక్ష్మణేన సహ భ్రాత్రా సీతయా సహ వీర్యవాన్ ॥ 27.18 ॥
90. ఆరుహ్య పుష్పకం దివ్యం విమానం సూర్యసన్నిభమ్ ।
ఉత్తరాం దిశమాలోక్య జగామ పురుషోత్తమః ॥ 27.19 ॥

91. ఏవం స్వప్నే మయా దృష్టో రామో విష్ణుపరాక్రమః ।
లక్ష్మణేన సహ భ్రాత్రా సీతయా సహ భార్యయా ॥ 27.20 ॥
92. న హి రామో మహాతేజాః శక్యో జేతుం సురాసురైః ।
రాక్షసైర్వాఽపి చావ్యైర్వా స్వర్గః పాపజనైరివ ॥ 27.21 ॥
93. రావణశ్చ మయా దృష్టః క్షితౌ తైలసముక్షితః ।
రక్తవాసాః పిబన్ మత్తః కరవీరకృతస్రజః ॥ 27.22 ॥
94. విమానాత్ పుష్పకాదద్య రావణః పతితో భువి ।
కృష్యమాణః స్త్రియా దృష్టో ముణ్డః కృష్ణామ్బరః పునః ॥ 27.23 ॥
95. రథేన ఖరయుక్తేన రక్తమాల్యానులేపనః ।
పిబంస్తైలం హసన్ నృత్యన్ భ్రాన్తచిత్తాకులేన్ద్రియః ॥ 27.24 ॥
96. గర్దభేన యయౌ శీఘ్రం దక్షిణాం దిశమాస్థితః ।
పునరేవ మయా దృష్టో రావణో రాక్షసేశ్వరః ।
పతితోఽవాక్చిరా భూమౌ గర్దభాత్ భయమోహితః ॥ 27.25 ॥
97. సహసోత్థాయ సమ్భ్రాన్తో భయార్తో మదవిహ్వలః ।
ఉన్మత్త ఇవ దిగ్వాసా దుర్వాక్యం ప్రలపన్ బహు ॥ 27.26 ॥
98. దుర్గన్ధం దుస్పహం ఘోరం తిమిరం నరకోపమమ్ ।
మలపక్కుం ప్రవిశ్యాశు మగ్నస్తత్ర స రావణః ॥ 27.27 ॥
99. కణ్ఠే బద్ధ్వా దశగ్రీవం ప్రమదా రక్తవాసినీ ।
కాలీ కర్ణమలిప్తాజ్ఞీ దిశం యామ్యాం ప్రకర్షతి ॥ 27.28 ॥
100. ఏవం తత్ర మయా దృష్టః కుమ్భకర్ణో నిశాచరః ।
రావణస్య సుతాః సర్వే దృష్టాస్తైలసముక్షితాః ॥ 27.29 ॥

101. వరాహేణ దశగ్రీవః శింశుమారేణ చేన్ద్రజిత్ ।
ఉక్ష్లేణ కుమ్భకర్ణశ్చ ప్రయాతో దక్షిణాం దిశమ్ ॥ 27.30 ॥
102. ఏకస్తత్ర మయా దృష్టః శ్వేతచ్ఛత్రో విభీషణః ।
శుక్లమాల్యామ్బరధరః శుక్లగన్ధానులేపనః ॥ 27.31 ॥
103. శంఖదున్దుభినిరోఽపైర్వృత్తగీతైరలంకృతః ।
ఆరుహ్య తైలసజ్కాశం మేఘస్తనితనిఃస్వనమ్ ॥ 27.32 ॥
104. చతుర్దన్తం గజం దివ్యమాస్తే తత్ర విభీషణః ॥
చతుర్భిః సచివైః సార్థం వైహాయసముపస్థితః ॥ 27.33 ॥
105. సమాజశ్చ మయా దృష్టో గీతవాదిత్రనిఃస్వనః ।
పిబతాం రక్తమాల్యానాం రక్షసాం రక్తవాససామ్ ॥ 27.34 ॥
106. లంకా చేయం పురీ రమ్యా సవాజిరథకుంజరా ।
సాగరే పతితా దృష్టా భగ్నుగోపురతోరణా ॥ 27.35 ॥
107. లంకా దృష్టా మయా స్వప్నే రావణేనాభిరక్షితా ।
దగ్ధా రామస్య దూతేన వానరేణ తరస్వినా ॥ 27.36 ॥
108. పీత్వా తైలం ప్రవృత్తాశ్చ ప్రహసన్తో మహాస్వనాః ।
లంకాయాం భస్మరూక్షాయాం ప్రవిష్టా రాక్షసస్త్రీయః ॥ 27.37 ॥
109. కుమ్భకర్ణాదయశ్చేమే సర్వే రాక్షసపుంగవాః ।
రక్తం నివసనం గృహ్య ప్రవిష్టా గోమయవ్రాదే ॥ 27.38 ॥
110. అపగచ్ఛత నశ్యద్ధ్వం సీతామాప స రాఘవః ।
ఘాతయేత్ పరమామర్షీ సర్వైః సార్థం హి రాక్షసైః ॥ 27.39 ॥

111. ప్రియాం బహుమతాం భార్యాం వనవాసమనువ్రతామ్ ।
భర్తృతాం తర్జితాం వాఽపి నానుమంస్యతి రాఘవః ॥ 27.40 ॥
112. తదలం క్రూరవాక్యైర్వః సాన్త్వమేవాభిధీయతామ్ ।
అభియాచామ వైదేహీమేతద్ధి మమ రోచతే ॥ 27.41 ॥
113. యస్యామేవంవిధః స్వస్నో దుఃఖితాయాం ప్రదృశ్యతే ।
సా దుఃఖైర్వివిధైర్ముక్తా ప్రియం ప్రాప్నోత్యనుత్తమమ్ ॥ 27.42 ॥
114. భర్తృతామపి యాచధ్వం రాక్షస్యః కిం వివక్షయా ॥
రాఘవాద్ధి భయం ఘోరం రాక్షసానాముపస్థితమ్ ॥ 27.43 ॥
115. ప్రణిపాతప్రసన్నా హి మైథిలీ జనకాత్మజా ।
అలమేషా పరిత్రాతుం రాక్షస్యో మహతో భయాత్ ॥ 27.44 ॥
116. అపి చాస్యా విశాలాక్ష్యా న కించిదుపలక్షయే ।
విరూపమపి చాగ్నేషు సుసూక్ష్మమపి లక్షణమ్ ॥ 27.45 ॥
117. ఛాయావైగుణ్యమాత్రం తు శజ్కే దుఃఖముపస్థితమ్ ।
అదుఃఖార్థామిమాం దేవీం వైహాయసముపస్థితామ్ ॥ 27.46 ॥
118. అర్థసిద్ధిం తు వైదేహ్యః వశ్యామ్యహముపస్థితామ్ ।
రాక్షసేన్ద్రవినాశం చ విజయం రాఘవస్య చ ॥ 27.47 ॥
119. నిమిత్తభూతమేతత్తు శ్రోతుమస్యా మహాత్ ప్రియమ్ ।
దృశ్యతే చ స్ఫురచ్ఛుక్తుః పద్మపత్రమివాయతమ్ ॥ 27.48 ॥
120. ఈషచ్ఛ హృషితో వాఽస్యా దక్షిణాయా హ్యదక్షిణః ।
అకస్మాదేవ వైదేహ్య బాహురేకః ప్రకమ్పతే ॥ 27.49 ॥

121. కరేణుహస్తప్రతిమః సవ్యశ్చోరురనుత్తమః ॥
వేపమానః సూచయతి రాఘవం పురతః స్థితమ్ ॥ 27.50 ॥
122. పక్షీ చ శాఖానిలయః ప్రహృష్టః
పునః పునశ్చోత్తమసాన్త్వవాదీ ।
సుస్వాగతాం వాచముదీరయానః
పునః పునశ్చోదయతీవ హృష్టః ॥ 27.51 ॥
- ఇత్యార్షే శ్రీ రామాయణే ఆదికావ్యే శ్రీమత్సుందరకాణ్డే
సప్తవింశస్సర్గః

- అథార్షే శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాండే
అష్టావింశస్సర్గః**
123. సా రాక్షసేన్ద్రస్య వచో నిశమ్య
తద్రావణస్యాప్రియమప్రియారా ।
సీతా వితత్రాస యథా వనాన్తే
సింహాభిపన్నా గజరాజకన్యా ॥ 28.1॥
124. సా రాక్షసీమధ్యగతా చ భీరుర్వాగ్భిర్భృశం రావణతర్జితా చ ।
కాన్తారమధ్యే విజనే విసృష్టా బాలేవ కన్యా విలలాప సీతా ॥ 28.2 ॥
125. సత్యం బతేదం ప్రవదన్తి లోకే
నాకాలమృత్యుర్భవతీతి సన్తః ।
యత్రాహమేవం పరిభర్త్యమానా
జీనామి కించిత్క్షణమప్యపుణ్యా ॥ 28.3 ॥

126. సుఖాద్విహీనం బహుదుఃఖపూర్ణమ్
 ఇదం తు నూనం హృదయం స్థిరం మే ।
 విశిర్యతే యన్న సహస్రధాఽద్య
 వజ్రాహతం శృంగమివాచలస్య ॥ 28.4 ॥

127. నైవాస్తి దోషం మమ నూనమత్ర
 వధ్యాఽహమస్యాప్రియదర్శనస్య ।
 భావం నచాస్యాహమనుప్రదాతుమ్
 అలం ద్విజో మస్త్రమివాద్విజాయ ॥ 28.5 ॥

128. నూనం మమాఙ్గాన్యచిరాదనార్యః
 శస్త్రైః శితైశ్చేత్స్వతి రాక్షసేష్టః ।
 తస్మిన్ననాగచ్ఛతి లోకనాథే
 గర్భస్థజన్తోరివ శల్యకృత్తః ॥ 28.6 ॥

129. దుఃఖం బతేదం మమ దుఃఖితాయా
 మాసౌ చిరాయాధిగమిష్యతో ద్వా ।
 బద్ధస్య వధ్యస్య తథా నిశాన్తే
 రాజాపరాధాదివ తస్కరస్య ॥ 28.7 ॥

130. హో రామ హో లక్ష్మణ హో సుమిత్రే
 హో రామమాతః సహ మే జనన్యా ।
 ఏషా విపద్యామ్యహమల్పభాగ్యా
 మహోర్ణవే నౌరివ మూఢవాతా ॥ 28.8 ॥

131. తరస్వినౌ ధారయతా మృగస్య
 సత్వేన రూపం మనుజేన్ద్రపుత్రౌ ।
 నూనం విశస్తా మమ కారణాత్తౌ
 సింహార్షభౌ ద్వావివ వైద్యుతేన ॥ 28.9 ॥

132. నూనం స కాలో మృగరూపధారీ
 మామల్పభాగ్యాం లలుభే తదానీమ్ ।
 యత్రార్యపుత్రం విససర్జ మూఢా
 రామానుజం లక్ష్మణపూర్వజం చ ॥ 28.10 ॥

133. హో రామ సత్యవ్రత దీర్ఘబాహు
 హో పూర్ణచన్ద్రప్రతిమానవక్త్ర ।
 హో జీవలోకస్య హితః ప్రియశ్చ
 వధ్యాం న మాం వేత్సి హి రాక్షసానామ్ ॥ 28.11 ॥

134. అనన్యదేవత్వమియం క్షమా చ
 భూషౌ చ శయ్యా నియమశ్చ ధర్మే ।
 పతివ్రతాత్వం విఫలం మమేదం
 కృతం కృతఘ్నేష్వివ మానుషాణామ్ ॥ 28.12 ॥

135. మోఘో హి ధర్మశ్చరితో మయాఽయం
 తథైకపత్నీత్వమిదం నిరర్థమ్ ।
 యా త్వాం న పశ్యామి కృశా వివర్ణా
 హీనా త్వయా సంగమనే నిరాశా ॥ 28.13 ॥

136. పితుర్నిదేశం నియమేన కృత్వా
 వనాన్నివృత్తశ్చరితవ్రతశ్చ ।
 స్త్రీభిస్తు మన్యే విపులేక్షణాభిః
 త్వం రంస్యసే వీతభయః కృతార్థః ॥ 28.14 ॥

137. అహం తు రామ త్వయి జాతకామా
 చిరం వినాశాయ నిబద్ధభావా ।
 మోఘం చరిత్యాఽథ తపో వ్రతం చ
 త్యజ్యామి ధిగ్ జీవితమల్పభాగ్యా ॥ 28.15 ॥

138. సా జీవితం క్షిప్రమహం త్యజేయం
 విషేణ శస్త్రేణ శితేన వాఽపి ।
 విషస్య దాతా న హి మేఽస్తి కశ్చిత్
 శస్త్రస్య వా వేశ్మని రాక్షసస్య ॥ 28.16 ॥

139. ఇతీవ దేవీ బహుధా విలప్య
 సర్వాత్మనా రామమనుస్మరన్తీ ।
 ప్రవేపమానా పరిశుష్కవక్త్రా
 నగోత్తమం పుష్పితమాససాద ॥ 28.17 ॥

140. శోకాభితప్తా బహుధా విచిన్త్య
 సీతాఽథ వేణ్యుర్ధ్రధనం గృహీత్వా ।
 ఉద్బుధ్య వేణ్యుర్ధ్రధనేన శీఘ్రం
 అహం గమిష్యామి యమస్య మూలమ్ ॥ 28.18 ॥

141. ఉపస్థితా సా మృదుసర్వగాత్రా
 శాఖాం గృహీత్వాఽథ నగస్య తస్య ॥ 28.19 ॥
 తస్యాస్తు రామం ప్రవిచిన్తయన్త్యా
 రామానుజం స్వం చ కులం శుభాఙ్గాః ।

142. శోకానిమిత్తాని తథా బహుని
 దైర్యార్జితాని ప్రవరాణి లోకే ।
 ప్రాదుర్నిమిత్తాని తదా బభూవుః
 పురాఽపి సిద్ధాస్యపలక్షితాని ॥ 28.20 ॥
ఇత్యార్షే శ్రీ రామాయణే ఆదికాండే శ్రీమత్సుందరకాండే
అష్టావింశస్సర్గః

అథార్షే శ్రీమద్యాల్మికీరామాయణే ఆదికాండే సుందరకాండే
ఏకోనత్రింశస్సర్గః

143. తథాగతాం తాం వ్యధితామనిన్దితాం
 వ్యపేతహర్షాం పరిదీనమానసామ్ ।
 శుభాం నిమిత్తాని శుభాని భేజిరే
 నరం శ్రియా జుష్టమివోపజీవినః ॥ 29.1 ॥

144. తస్యాః శుభం వామమరాలపక్షమ్-
 రాజీవృతం కృష్ణవిశాలశుక్లమ్ ।
 ప్రాస్పన్దతైకం నయనం సుకేశ్యా
 మీనాహతం పద్మమివాభితామ్రమ్ ॥ 29.2 ॥

145. భుజశ్చ చార్వశ్చేతపీనవృత్తః
 పరార్థ్యకాలాగరుచన్దనార్హః ।
 అనుత్తమేనాధ్యుషితః ప్రియేణ
 చిరేణ వామః సమవేపతాశు ॥ 29.3 ॥
146. గజేన్ద్రహస్తప్రతిమశ్చ పీనః
 తయోర్హయోః సంహతయోః సుజాతః ।
 ప్రస్పన్దమానః పునరూరురస్య
 రామం పురస్తాత్ స్థితమాచచక్షే ॥ 29.4 ॥
147. శుభం పునర్లీమసమానవర్ణమ్
 ఈషద్రజోధ్వస్తమివామలాజ్ఞాః ।
 వాసః స్థితాయాః శిఖరాగ్రదత్త్యాః
 కించిత్ పరిస్రంసత చారుగాత్ర్యాః ॥ 29.5 ॥
148. ఏతైర్నిమితైరపరైశ్చ సుభ్రూః
 సంబోధితా ప్రాగపి సాధు సిద్ధైః ।
 వాతాతపక్లాన్తమివ ప్రనష్టం
 వర్షేణ బీజం ప్రతిసంజహర్ష ॥ 29.6 ॥
149. తస్యాః పునర్బిమ్బఫలాధరోష్ఠం
 స్వక్షీభ్రు కేశాన్తమరాలపక్ష్మ ।
 వక్త్రం బభాసే సితశుక్లదంష్ట్రం
 రాహెలూర్ముఖాచ్ఛ్ర ఇవ ప్రముక్తః ॥ 29.7 ॥

150. సా వీతశోకా వ్యపనీతతన్త్రీ శాన్తజ్వరా హర్షవిప్పద్దసత్త్వా ।
 అశోభతార్యా వదనేన శుక్లే శీతాంశునా రాత్రిరివోదితేన ॥ 29.8 ॥
ఇత్యార్షే శ్రీ రామాయణే ఆదికాండే శ్రీమత్సుందరకాండే
ఏకోనత్రింశస్సర్గః

అథార్షే శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికాండే సుందరకాండే
త్రింశస్సర్గః
151. హనుమానపి విశ్రాన్తః సర్వం శుశ్రావ తత్త్వతః ।
 సీతాయా స్త్రిజటాయాశ్చ రాక్షసీనాం చ తర్జనమ్ ॥ 30.1 ॥
152. అవేక్షమాణస్తాం దేవీం దేవతామివ నన్దనే ।
 తతో బహువిధాం చిన్తాం చిన్తయామాస వానరః ॥ 30.2 ॥
153. యాం కపీనాం సహస్రాణి సుబహునృయుతాని చ ।
 దిక్షు సర్వాసు మార్గన్తే సేయమాసాదితా మయా ॥ 30.3 ॥
154. చారేణ తు సుయుక్తేన శత్రోః శక్తిమవేక్షతా ।
 గూఢేన చరతా తావదవేక్షితమిదం మయా ॥ 30.4 ॥
155. రాక్షసానాం విశేషశ్చ పురీ చేయమవేక్షితా ।
 రాక్షసాధిపతేరస్య ప్రభావో రావణస్య చ ॥ 30.5 ॥
156. యుక్తం తస్యాప్రమేయస్య సర్వసత్త్వదయావతః ।
 సమాశ్వాసయితుం భార్యాం పతిదర్శనకాంక్షిణీమ్ ॥ 30.6 ॥
157. అహమాశ్వాసయామ్యేనాం పూర్ణచన్ద్రనిభాననామ్ ।
 అదృష్టదుఃఖాం దుఃఖార్తాం దుఃఖస్యాన్తమగచ్ఛతీమ్ ॥ 30.7 ॥

158. యద్యస్యహమిమాం దేవీం శోకోపహతచేతనామ్ ।
అనాశ్వాస్య గమిష్యామి దోషవద్ గమనం భవేత్ ॥ 30.8 ॥
159. గతే హి మయి తత్రేయం రాజపుత్రీ యశస్వినీ ।
పరిత్రాణమవిన్దన్తీ జానకీ జీవితం త్యజేత్ ॥ 30.9 ॥
160. మయా చ స మహాబాహుః పూర్ణచన్ద్రనిభాననః ।
సమాశ్వాసయితుం న్యాయ్యః సీతాదర్శనలాలసః ॥ 30.10 ॥
161. నిశాచరీణాం ప్రత్యక్షమనర్థం చాపి భాషణమ్ ।
కథం ను ఖలు కర్తవ్యమిదం కృచ్ఛగతో హ్యహమ్ ॥ 30.11 ॥
162. అనేన రాత్రిశేషేణ యది నాశ్వాస్యతే మయా ।
సర్వథా నాస్తి సన్దేహః పరిత్యజ్యతి జీవితమ్ ॥ 30.12 ॥
163. రామశ్చ యది పృచ్ఛేన్మాం కిం మాం సీతాబ్రవీద్వచః ।
కిమహం తం ప్రతిబ్రూయామసమ్భాష్య సుమధ్యమామ్ ॥ 30.13 ॥
164. సీతాసన్దేశరహితం మామితస్త్వరయా గతమ్ ।
నిర్దోషాదపి కాకుత్స్థః క్రుద్ధస్త్రీప్రేణ చక్షుషా ॥ 30.14 ॥
165. యది చోద్యో జయిష్యామి భర్తారం రామకారణాత్ ।
వ్యర్థమాగమనం తస్య ససైన్యస్య భవిష్యతి ॥ 30.15 ॥
166. అన్తరం త్వహమాసాద్య రాక్షసీనామిహ స్థితః ।
శనైరాశ్వాసయిష్యామి సన్తాపబహులామిమామ్ ॥ 30.16 ॥
167. అహం త్వతితనుశ్చైవ వానరశ్చ విశేషతః ।
వాచం చోదాహరిష్యామి మానుషీమిహ సంస్కృతామ్ ॥ 30.17 ॥

168. యది వాచం ప్రదాస్యామి ద్విజాతిరివ సంస్కృతామ్ ।
రావణం మన్యమానా మాం సీతా భీతా భవిష్యతి ॥
వానరస్య విశేషేణ కథం స్యాదభిభాషణమ్ ॥ 30.18 ॥
169. అవశ్యమేవ వక్తవ్యం మానుషం వాక్యమర్థవత్ ।
మయా సాన్వయితుం శక్యా నాన్యథేయమన్దితా ॥ 30.19 ॥
170. సేయమాలోక్య మే రూపం జానకీ భాషితం తథా ।
రక్షోభిస్రాసితా పూర్వం భూయస్రాసం గమిష్యతి ॥ 30.20 ॥
171. తతో జాతపరిత్రాసా శబ్దం కుర్యాన్మనస్వినీ ।
జానమానా విశాలాక్షీ రావణం కామరూపిణమ్ ॥ 30.21 ॥
172. సీతయా చ కృతే శబ్దే సహసా రాక్షసీగణాః ।
నానాప్రహరణో ఘోరః సమేయాదన్తకోపమః ॥ 30.22 ॥
173. తతో మాం సంపరిక్షిప్య సర్వతో వికృతాననాః ।
వధే చ గ్రహణే చైవ కుర్యుర్యత్నం యథాబలమ్ ॥ 30.23 ॥
174. గృహ్యశాఖాః ప్రశాఖాశ్చ స్కన్దాంశ్చోత్తమశాఖినామ్ ।
దృష్ట్వా విపరిధావన్తం భవేయుర్భయశజ్జితాః ॥ 30.24 ॥
175. మమ రూపం చ సప్రేక్ష్య వనే విచరతో మహత్ ।
రాక్షస్యో భయవిత్రస్తా భవేయుర్వికృతాననాః ॥ 30.25 ॥
176. తతః కుర్యః సమాహ్వానం రాక్షస్యో రక్షసామపి ।
రాక్షసీన్ద్రనియుక్తానాం రాక్షసీన్ద్రనివేశనే ॥ 30.26 ॥

177. తే శూలశక్తినిస్త్రింశవివిధాయుధపాణయః ।
ఆపతేయుర్విమర్దేఽస్మిన్ వేగేనోద్విగ్నకారిణః ॥ 30.27 ॥
178. సంరుద్ధస్తైస్తు పరితో విధమన్ రక్షసాం బలమ్ ।
శక్కుయాం న తు సంప్రాప్తుం పరం పారం మహెలాదధేః ॥ 30.28॥
179. మాం వా గ్నుష్టియూరాఘ్రత్య బహవః శీఘ్రకారిణః ।
స్యాదియం చాగృహీతార్థా మమ చ గ్రహణం భవేత్ ॥ 30.29 ॥
180. హింసాభిరుచయో హింస్యరిమాం వా జనకాత్మజామ్ ।
విపన్నం స్యాత్తతః కార్యం రామసుగ్రీవయోరిదమ్ ॥ 30.30 ॥
181. ఉద్దేశే నష్టమార్గేఽస్మిన్ రాక్షసైః పరివారితే ।
సాగరేణ పరిక్షిప్తే గుప్తే వసతి జానకీ ॥ 30.31 ॥
182. విశస్తే వా గృహీతే వా రక్షోభిర్మయి సంయుగే ।
నాన్యం పశ్యామి రామస్య సాహాయ్యం కార్యసాధనే ॥ 30.32 ॥
183. విమృశంశ్చ న పశ్యామి యో హతే మయి వానరః ।
శతయోజనవిస్తీర్ణం లఙ్ఘయేత మహెలాదధిమ్ ॥ 30.33 ॥
184. కామం హస్తుం సమర్థోఽస్మి సహస్రాణ్యపి రక్షసామ్ ।
న తు శఙ్కామి సంప్రాప్తుం పరం పారం మహెలాదధేః ॥ 30.34 ॥
185. అసత్యాని చ యుద్ధాని సంశయో మే న రోచతే ।
కశ్చ నిస్సంశయం కార్యం కుర్యాత్ ప్రాజ్ఞః ససంశయమ్ ॥ 30.35॥
186. ప్రాణత్యాగశ్చ వైదేహ్య భవేదనభిభాషణే ।
ఏష దోషో మహాన్ హి స్యాన్మమ సీతాభిభాషణే ॥ 30.36 ॥

187. భూతాశ్చార్థా వినశ్యన్తి దేశకాలవిరోధితాః ।
విక్లబం దూతమాసాద్య తమః సూర్యోదయే యథా ॥ 30.37 ॥
188. అర్థానర్థాన్తరే బుద్ధిర్నిశ్చితాఽపి న శోభతే ।
ఘాతయన్తి హి కార్యాణి దూతాః పణ్డితమానినః ॥ 30.38 ॥
189. న వినశ్యేత్ కథం కార్యం వైక్లవ్యం న కథం భవేత్ ।
లఙ్ఘనం చ సముద్రస్య కథం ను న వృథా భవేత్ ॥ 30.39 ॥
190. కథం ను ఖలు వాక్యం మే శృణుయాన్నోద్విజేత వా ।
ఇతి సంచిన్త్య హనుమాంశ్చకార మతిమాన్ మతిమ్ ॥ 30.40 ॥
191. రామమక్లిష్టకర్మాణం స్వబన్ధమనుకీర్తయన్ ।
వైనాముద్వేజయిష్యామి తద్భన్ధగతమానసమ్ ॥ 30.41 ॥
192. ఇక్ష్యాకూణాం వరిష్ఠస్య రామస్య విదితాత్మనః ।
శుభాని ధర్మయుక్తాని వచనాని సమర్పయన్ ॥ 30.42 ॥
193. శ్రావయిష్యామి సర్వాణి మధురాం ప్రబ్రువన్ గిరమ్ ।
శ్రద్ధాస్యతి యథా హీయం తథా సర్వం సమాదధే ॥ 30.43 ॥
194. ఇతి స బహువిధం మహానుభావో
జగతిపతేః ప్రమదామవేక్షమాణః ।
మధురమవితథం జగద వాక్యం
ద్రుమవిటపాన్తరమాస్థితో హనుమాన్ ॥ 30.44 ॥
- ఇత్యార్షే శ్రీ రామాయణే ఆదికాండే శ్రీమత్సుందరకాండే త్రింశస్సర్గః**

శ్రీరామస్తుతిః -

ఆపదామపహర్తారం దాతారం సర్వసంపదాం ।

లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయో భూయో నమామ్యహమ్ ॥

ఫలశ్రుతిః -

బుద్ధిర్బలం యశో ధైర్యం నిర్భయత్వమరోగితా ।

అజాడ్యం వాక్పటుత్వం చ హనూమత్ స్మరణాత్ భవేత్ ॥

శ్రీహనూమతే నమః

అథ ధన్వంతరి ధ్యానమ్ -

అచ్యుతానంత గోవింద విష్ణో నారాయణామృత ।

రోగాన్మే నాశయాశేషాన్ ఆశు ధన్వంతరే హరే ॥ 1 ॥

ఆరోగ్యం దీర్ఘమాయుష్యం బలం తేజో ధియం శ్రీయం ।

స్వభక్తేభ్యః అనుగృహ్లాంతం వందే ధన్వంతరిం హరిమ్ ॥ 2 ॥

ధన్వంతరీమం శ్లోకం భక్త్యా నిత్యం పఠన్తి యే ।

అనారోగ్యం న తేషాం స్యాత్ సుఖం జీవన్తి తే చిరమ్ ॥ 3 ॥

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ధన్వంతరయే అమృతకలశ-

హస్తాయ వజ్రజలౌకహస్తాయ సర్వామయవినాశనాయ త్రైలోక్యనాథాయ

మహావిష్ణవే స్వాహా. ఓం వాసుదేవాయ విద్మహే సుధాహస్తాయ ధీమహి

తన్నో ధన్వంతరిః ప్రచోదయాత్ ।

అథ నవగ్రహవ్రాతానా -

ఆరోగ్యం పద్మబంధుః వితరతు నితరాం సంపదం శీతరశ్మిః

భూలాభం భూమిపుత్రః సకలగుణయుతాం వాగ్విభూతిం చ సౌమ్యః ।

సాభాగ్యం దేవమంత్రి రిపుభయశమనం భార్గవః శౌర్యమార్కిః

దీర్ఘాయుః సైంహికేయః విపులతరయశః కేతురాచంద్రతారమ్ ॥

అరిష్టాని ప్రణశ్యంతు దురితాని భయాని చ ।

శాంతిరస్తు శుభం మేఽస్తు గ్రహాః కుర్వంతు మంగళమ్ ॥

అథ క్షమావ్రాతానా -

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।

తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్ -

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా

బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేః స్వభావాత్ ।

కరోమి యద్యత్సకలం పఠన్తి

నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్ -

శ్రీయః కాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।

శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

